

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Полтавська обласна державна адміністрація
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Азербайджанський державний економічний університет (Азербайджан)
Білоруський державний аграрний технічний університет (Білорусь)
Євразійський національний університет імені Л.М. Гумільова (Казахстан)
Університет Північ (Хорватія)
Аріельський університет (Ізраїль)
Київський національний університет архітектури і будівництва (Україна)
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Україна)
Національний університет «Києво-Могилянська академія» (Україна)

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
29 жовтня 2020 року**

Полтава 2020

СЕКЦІЯ 1

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ Й ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

УДК 330

Комеліна О.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту і логістики
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

ДІДЖИТАЛ-ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

Прискорення трансформаційних змін в економіці країн світу є загальною вимогою часу та актуальним завданням сьогодення, що вимагає відповідних адекватних дій як від урядів країн світу, так і бізнесу. Ключовою проблемою у нових умовах соціально-економічного розвитку, які швидко змінюються під впливом низки глобальних та національних викликів є запровадження нових інформаційно-інноваційних стратегій (моделей, проєктів, програм розвитку) як на рівні держав, так і конкретних бізнес-структур. До того ж механізми розв'язання таких проблем не є універсальними у наслідок урізноманітнення викликів за їх змістом, джерелами виникнення, масштабами впливу та охопленням територій їх прояву, наслідками для економіки та суспільства у цілому. Разом з тим однозначно діджитал-трансформація економіки країн світу виступає визначальною умовою для розроблення адекватних інформаційно-інноваційних стратегій розвитку національних економік. Проте майже одностайно науковці вважають у спрощеному вигляді ключовими складовими цифрової економіки три компоненти: інформаційну інфраструктуру, електронний бізнес, електронну комерцію [1].

Для визначення рівня діджиталізації економіки країн світу та розрахунку комплексного показника оцінювання її рівня використовують міжнародні рейтингові показники індексу мережевої готовності, результативності впровадження інновацій; результативності використання інформаційно-комунікаційних технологій; конкурентоспроможності національної економіки; індекс людського розвитку. За таким підходом виділяють декілька груп країн, де Україна відноситься до країн з рівнем діджиталізації від 40 до 50 відсотків разом з Аргентиною, Естонією, Латвією, Іраном, Сербією, Туреччиною та ін. Зрозуміло, що вплив кожного з зазначених показників на рівень діджиталізації економіки постійно змінюється, але найвпливовішими залишаються рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій і мережевої економіки, результативність інноваційної діяльності та людський розвиток.

Європейська комісія використовує Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI), що характеризує цифрову конкурентоспроможність країн-членів ЄС за показниками: зв'язок, людський капітал, використання Інтернету, інтеграція цифрових технологій, цифрові державні послуги [2].

Процеси діджиталізації економіки супроводжуються зміною ролі її основних суб'єктів – виробників, споживачів, уряду; трансформацією моделі взаємодії основних чинників формування споживчої цінності товарів та послуг (економічної цінності); зміною механізмів та способів формування споживчої цінності товару як системи цілісної сукупності управлінських, маркетингових та економічних інструментів впливу на процеси створення економічної цінності товару. Іншими стають мотиви споживчого попиту на товари та послуги, їх складові (матеріальні, сервісні, емоційні, соціальні тощо) та їх вага.

Отже, можна констатувати, що у світі складається нова реальність – необхідність обґрунтування та запуску механізму діджитал-трансформації економіки країн та побудови моделі діджитал-економіки (цифрової економіки), що вимагає активізації наукових досліджень за напрямками:

переоцінювання існуючих та визначення нових міжнародних конкурентних переваг економіки і факторів забезпечення конкурентоспроможності країни у світі як стартові умови розвитку діджитал-економіки України;

обґрунтування механізмів забезпечення стійкості внутрішнього розвитку країни і формування нових сфер економічної діяльності як результату впливу ключових чинників результативності моделі діджитал-економіки - інформаційно-комунікаційні технології і мережева економіка, інноваційної діяльності та людський розвиток;

визначення векторів зміни та критеріїв перегляду національного законодавства, що регулює систему соціально-економічних відносин, а також ураховує сучасні особливості діджитал-трансформації економіки, невід'ємною складовою якої є забезпечення нових можливостей для реалізації людського капіталу, інноваційних, креативних та «цифрових» індустрій та бізнесу;

перегляд і визначення нових пріоритетів державних стратегій, проектів, програм розвитку національної моделі діджитал-економіки, а також стратегічних цілей, завдань, пріоритетів відповідного переструктурування економіки, що створює стартові умови для прискорення трансформації ресурсомісткої моделі розвитку країни у високопродуктивну, інтелектуальну та конкурентоспроможну, що здатна забезпечити ефективні, сучасні та комфортні умови життя та добробуту населення.

Отже, завданнями сьогодення має бути не лише створення нової моделі функціонування економіки країни (діджитал-економіки) з чітко визначеними стратегічними цілями і пріоритетами, обґрунтованими механізмами та шляхами їх реалізації. Аналіз побудови моделей діджитал-економіки та стратегій їх реалізації у різних країнах дає змогу констатувати їх значну варіативність, ефективність, а відтак - відсутність універсальних моделей управління державою за допомогою механізмів цифрової трансформації.

Як свідчить досвід розвинених країн, у нових бізнес-моделях цифрової економіки рушійними силами економічного розвитку та створення доданої вартості стають цифрові платформи, як нові суб'єкти діджитал-економіки, та інформація, що супроводжується монетизацією швидко зростаючого обсягу цифрових даних. Цифрові платформи у сучасних умовах зарубіжними фахівцями розглядаються як базис інтегрування інтересів рівних стейкхолдерів: приватного сектору, науковців та регіональних та міжнародні організації.

Аналіз сучасних досліджень дає змогу визначити критерії класифікації та відповідного оцінювання діяльності таких платформ: географічне розташування; сектори економічної діяльності; масштабність бізнес-структур, які взаємодіють у рамках платформи; бізнес-моделі підприємств (створення доданої вартості, доходи, цілі та характер опосередкованих операцій) і типи бізнес-процесів з використанням можливостей платформи; рівень довіри користувачів до створення та розподілу прибутків платформи тощо. Не менш складною в умовах діджиталізації економіки уявляється проблема пошуку ефективних бізнес-моделей підприємств та їх адаптації до нових умов зовнішнього та внутрішнього середовища, що дає змогу знизити ризики та загрози їх функціонування. Але безумовною вимогою розвитку бізнесу, у тому числі малого та середнього, в умовах переходу до моделі діджитал-економіки, є володіння новими інформаційними технологіями менеджменту (зокрема B2B, B2C або C2C на основі типології покупців і продавців) та формування цифрових навичок та компетенцій персоналу.

Список використаних джерел

1. Mohamed E. Gumaha and Zulikha Jamaluddin *What is the Digital Economy, and How to Measure it*. UPL:<http://www.kmice.cms.net.my/ProcKMICE/KMICE2006/Pdf/378.pdf>

2. *The Digital Economy and Society Index (DESI)*. - UPL:<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-economy-and-society-index-desi>